

Vlaams
Parlement

ingediend op **1808** (2018-2019) – Nr. 1
18 januari 2019 (2018-2019)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Kris Van Dijck

over het jaarverslag 2017 van het onderwijs
van de Vlaamse Gemeenschap (GO!)

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Kathleen Helsen.

Vaste leden:

Vera Celis, Paul Cordy, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck;
Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, Kathleen Helsen;
Franc Bogovic, Jo De Ro;
Caroline Gennez, Tine Soens;
Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Peter Persyn, Grete Remen, Willy Segers, Miranda Van Eetvelde, Manuela Van Werde;
Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;
Katia Segers, Steve Vandenberghe;
Elke Van den Brandt.

INHOUD

I.	Toelichting door Raymonda Verdyck en Wina Roelens.....	4
1.	Speerpunten van het beleid.....	4
1.1.	Aanpak burgerschapsvorming	4
1.2.	Modernisering secundair onderwijs – volwassenenonderwijs – deeltijds kunstonderwijs	5
1.3.	Aanpak inclusie	5
1.4.	Strategisch plan GO!	5
2.	Ondersteuning	7
2.1.	Administratieve ondersteuning	7
2.2.	Pedagogische ondersteuning	7
2.3.	Personeel.....	8
2.4.	Geconsolideerde jaarrekening GO!	8
2.5.	Infrastructuur.....	9
3.	Evaluatie.....	9
3.1.	Positieve trends	9
3.2.	Knelpunten	10
4.	Infrastructuur	10
4.1.	Globaal infrastructuurbeleidsplan	11
II.	Vragenronde	14
1.	Tussenkomen van de leden.....	14
2.	Antwoorden van het GO!.....	16
	Gebruikte afkortingen.....	23

Op 27 november 2018 organiseerde de Commissie voor Onderwijs een gedachtewisseling over het jaarverslag 2017 van het GO!, met Raymonda Verdyck, afgevaardigd bestuurder, Wina Roelens, afdelingshoofd Infrastructuur, en Dirk Mechelaere, afdelingshoofd Organisatieondersteuning, van het GO!.

I. Toelichting door Raymonda Verdyck en Wina Roelens

Raymonda Verdyck stipt vooreerst de bijzondere positie van het GO! aan. Het GO! is het onderwijs van en voor de Vlaamse Gemeenschap en heeft bij bijzonder decreet de grondwettelijke opdracht gekregen om neutraal onderwijs in te richten en de vrije keuze van ouders, leerlingen en cursisten te waarborgen. Al 30 jaar wordt die grondwettelijke opdracht met veel enthousiasme en zorgvuldigheid opgenomen.

1. Speerpunten van het beleid

1.1. Aanpak burgerschapsvorming

De spreker wijst op de visietekst van het GO! rond burgerschapsvorming. In 2016 werd een vernieuwd pedagogisch project voorgesteld, waarbij, naast het bieden van kansen aan alle jongeren volgens hun mogelijkheden en talenten, als belangrijk speerpunt de vorming van actieve burgers in het onderwijs werd opgenomen.

Raymonda Verdyck zegt met enige trots dat het GO! daarin een voortrekkersrol heeft vervuld, want vanaf het schooljaar 2019-2020 behoort burgerschap tot de eindtermen.

In 2017 heeft het GO! een aantal initiatieven genomen in het kader van burgerschapsvorming. De burgerschapsbooster werd ontwikkeld, een soort nulmeting om na te gaan waar de scholen van het GO! staan op het vlak van burgerschap en de wijze waarop jonge mensen de daaraan verbonden waarden in de praktijk omzetten. Maar het behelst ook kennis en inzicht in wat een democratie is. Dat geheel werd vertaald in een leerlijn voor het secundair onderwijs. In het basisonderwijs wordt dit thema opgevangen door wereldoriëntatie. Het GO! heeft in 2018 ook een groeiboek rond actief burgerschap ontwikkeld, waarin didactische mogelijkheden rond kennis, attitude en waardenvorming voor de scholen zijn opgenomen.

Burgerschap betekent ook dat leerlingen actief participeren binnen de scholen, merkt de spreker op. Het leerlingenparlement 'What's up PPGO!?', dat plaatsvond in het Vlaams Parlement, met leerlingen van alle niveaus en vormen, was daarbij een hoogtepunt. Raymonda Verdyck geeft mee dat het resultaat van het leerlingenparlement en de andere voorstellen van jongeren opgenomen worden in het memorandum voor de volgende Vlaamse legislatuur.

Tijdens het congres 'PPGO! Live' werd ingezet op netwerk en verbindingen in het uitdragen van de waarden in het pedagogisch project. Hierbij werden bijna 2000 mensen bereikt (leerkrachten, directies, CLB-medewerkers en leden van raden van bestuur). Naast inhoudelijke workshops werd ook het netwerk van het GO! versterkt.

Het actieplan inzake depolarisering en deradicalisering bevat ook de ontwikkeling van sleutelfiguren op het niveau van de school, stelt de spreker. Er werden 1200 mensen gevormd om op een constructieve manier om te gaan met de spanningen uit de samenleving die zich ook op schoolniveau kunnen vertalen.

Zoals gevraagd door de inspectie Islamitische Godsdienst werd die vorming ook gegeven voor alle leerkrachten islamitische godsdienst. Ook de leerkrachten uit het provinciaal onderwijs en van OVSG waren daarbij betrokken.

1.2. Modernisering secundair onderwijs – volwassenenonderwijs – deeltijds kunstonderwijs

Het GO! heeft sterk ingezet op deze drie thema's, was betrokken bij de onderhandelingen en heeft de scholengroepen, scholen en centra actief voorbereid.

Voor de hervorming van het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs heeft het GO! een protocol van niet-akkoord gegeven. De oorzaak daarvoor was dat de decreten het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs, noch de structuren van het GO! respecteren. De spreker geeft als voorbeeld van het volwassenenonderwijs het opgelegde aantal lesuurscuristen. Het GO! pleitte ervoor om dat op 500.000 te brengen, maar het werd 700.000, waardoor het GO! genoodzaakt is om scholengroepen mee verantwoordelijk te stellen voor de regionale invulling van volwassenenonderwijs van centra in andere scholengroepen. Dat is volgens de spreker moeilijk, want in het BDGO staat dat elke scholengroep volwaardig elk niveau van onderwijs moet kunnen inrichten rond leerplicht- en volwassenenonderwijs.

Het niet-akkoord voor de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs was gebaseerd op het uitgangspunt van de regeling inzake derdengelden. Om in een groeiscenario de noden te kunnen invullen, heeft het GO!, als gefinancierd onderwijs, slechts één kanaal om middelen te ontvangen, met name de Vlaamse overheid. Dat betekent dat een dko-academie van het GO! in een groeiscenario per leerling kunstonderwijs minder middelen krijgt, want het is een gesloten enveloppe. Groei zorgt dan eigenlijk voor een financiële achteruitgang.

1.3. Aanpak inclusie

Inclusie is voor het GO! breder dan wat op dit moment met het ondersteuningsmodel en het M-decreet wordt gerealiseerd. Er wordt door het GO! gewerkt aan scholen met een inclusieve benadering, waar uitsluiting geen plaats heeft en waar men vertrekt van de mogelijkheden van leerlingen en niet van de moeilijkheden die kunnen opduiken.

1.4. Strategisch plan GO!

Raymonda Verdyck gaat vervolgens in op de speerpunten uit het strategisch plan van het GO!, waarvan de huidige tijdshorizon 2020 is. Uiteraard wordt nu al de focus gelegd op horizon 2030.

Strategische doelstelling 1: het GO! vormt leerlingen en cursisten tot kritische burgers die samen leren samenleven in een continu veranderende maatschappij. Dit behelst de aandacht rond burgerschapsvorming.

Strategische doelstelling 2: het GO! garandeert kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen. Naast de modernisering van het secundair onderwijs en het volwassenenonderwijs, komt ook GO! 3.0 aan bod, een technologisch project rond de concretisering van de leerplannen en de geformuleerde leerdoelen. Een elektronisch platform zorgt ervoor dat de manier waarop in scholen leerplannen en leerdoelen vertaald worden, breed gedeeld kan worden, waardoor het onderwijs ondersteund wordt en duidelijk in beeld wordt gebracht hoe eindtermen geconcretiseerd worden. Er wordt ook een instrumentarium ontwikkeld om niet alleen aan leerkrachten zichtbaar te maken hoe ze de eindtermen realiseren,

via de didactische cahiers, maar waaraan ook de evolutie van leerlingen kan worden gekoppeld. Dat maakt het mogelijk om onmiddellijk te kunnen ondersteunen en bijsturen waar nodig en om leerlingen die sneller gaan die kans ook te geven.

Scholen krijgen in de toekomst een nog grotere rol inzake leerlingenbegeleiding, schetst de spreker, uiteraard samen met de CLB's. Het GO! heeft sterk ingezet op de ondersteuning en de vorming van scholen.

Strategische doelstelling 3: elke medewerker van het GO! is een geëngageerde professional. In dit kader heeft het GO! sterk ingezet op professionaliseringstrajecten. In de scholengroepen zijn nieuwe raden van bestuur aan de slag sinds april 2018; voor de leden van de raden van bestuur werd een professionaliseringstraject ontwikkeld. Ook voor de algemeen directeurs en de directeurs gebeurde dat, zodat de organisatie de nodige ondersteuning biedt aan de mensen die het voortouw moeten nemen.

In het ontwikkelde hr-netwerk zijn alle scholengroepen vertegenwoordigd, net om samen na te denken over de opdrachten en taakstellingen van elke school en scholengroep, met name werking en selectie, evalueren en functioneren.

Raymonda Verdyck legt de klemtoon op twee aspecten. In het kader van de aanvangsbegeleiding is een vormingstraject ontwikkeld. Het is niet mogelijk om alle 3000 leerkrachten die jaarlijks instromen individueel aanvangsbegeleiding te geven. Op het niveau van de scholengroepen en scholen zijn mensen opgeleid om die aanvangsbegeleiding aan hun leerkrachten te kunnen bieden.

Inzake vakdidactische ondersteuning en het pedagogisch project worden vormingsmodules aangeboden door de pedagogische begeleidingsdiensten. Ook de psychosociale aspecten zijn belangrijk, stipt de spreker aan. Het GO! volgt de ontwikkelingen in de buitenwereld. Het is belangrijk om aandacht te hebben voor het welzijn van de medewerkers. Alle scholengroepen organiseren twee- tot vierjaarlijks een welzijnsbevraging, waaruit indicatoren afgeleid worden waarop ingezet moet worden.

Strategische doelstelling 4: de bestuurlijke organisatie van het GO! is efficiënt, performant en wendbaar. Deze SD bevat drie componenten. Voor de implementatie van het nieuwe referentiekader onderwijskwaliteit werd vanuit de pedagogische begeleiding een traject ontwikkeld om de scholen goed te informeren. Voor het opstellen van het memorandum voor de volgende legislatuur werden 20.000 mensen bereikt en het wordt op dit moment afgerond, geeft de spreker mee. Intern werd ook werk gemaakt van de bestuurlijke optimalisatie. Er werd een debat gevoerd over de kerntaken en waar ze opgenomen moeten worden, zodat de organisatie optimaal kan functioneren, met de focus op de leerkracht, de school en kwaliteitsvol onderwijs in functie van de leerlingen.

Strategische doelstelling 5: het GO! streeft naar inspirerende, innovatieve en kwaliteitsvolle scholen door middel van een globaal beleid rond schoolinfrastructuur. Het GO! heeft een duidelijke visie inzake infrastructuurbeleid ontwikkeld, beklemtoont de spreker. De integraalplannen zitten ondertussen in de eindfase, er is een beleidslijn over omgaan met de meer dan zestig historische monumenten en het patrimonium wordt in kaart gebracht om goed te monitoren en beleid te ontwikkelen. De noden zijn wel gigantisch, en ondanks de extra middelen die deze legislatuur ter beschikking werden gesteld, blijven de uitdagingen groot. Afgezien van de capaciteitsdossiers in regio's met demografische groei, staat de capaciteit binnen het GO! ook elders in Vlaanderen onder druk, benadrukt

Raymonda Verdyck. Via een pilootproject ontwikkelt het GO! daarnaast ook op het vlak van alternatieve financiering expertise.

Het strategisch plan van het GO! heeft ook in grote mate aandacht voor het delen van kennis en de monitoring van de uitvoering, geeft de spreker mee.

Raymonda Verdyck schetst nog dat in 2017 het GO! rond drie thema's een visie heeft ontwikkeld: inclusie, het globaal infrastructuurbeleidsplan en meertaligheid.

2. Ondersteuning

2.1. Administratieve ondersteuning

In de reguliere werking heeft het GO! ingezet op de implementatie van het M-decreet, de modernisering van het secundair onderwijs en de samenwerkingsmogelijkheden in het volwassenenonderwijs.

Daarnaast biedt het GO! veel ondersteuning aan de scholengroepen, beklemtoont de spreker. Dan gaat het om administratieve ondersteuning en dienstverlening. Concreet is dat ondersteuning inzake personeelskwesties, bijvoorbeeld orde en tucht, de verdeling van opdrachten en vacatures. De ondersteuning op het vlak van onderwijsorganisatorische aspecten bevat onder andere het aanbieden van modellen van schoolreglementen en GDPR.

Langs de andere kant biedt het GO! ook financiële, technologische en ICT-ondersteuning. Scholengroepen hebben de bevoegdheid om de middelen uit de dotaties op een correcte en efficiënte manier in te zetten, in overleg met de scholen. Het GO! biedt ondersteuning via de verificatie en het college van accountants, dat ter beschikking wordt gesteld door het Departement Onderwijs en Vorming. Op het vlak van technologie en ICT gebeuren gezamenlijke denkoefeningen om meer doordacht zaken te realiseren en door de schaalgrootte kostenefficiënter te kunnen werken. Het GO! heeft ook een gemeenschappelijk systeem om de boekhouding van scholen, scholengroepen en de centrale diensten op te volgen. Het GO! moet een geconsolideerde jaarrekening voorleggen, waartoe dit systeem bijdraagt.

2.2. Pedagogische ondersteuning

De pedagogische begeleidingsdiensten en de Permanente Ondersteuningscel zijn twee diensten binnen de organisatie van het GO!. Binnen regionale clusters worden teams van begeleiders ingezet om concrete ondersteuning te bieden.

Het driejaarlijkse begeleidingsplan bevat alle ondersteuningscomponenten. De spreker stipt drie elementen aan die bijzondere aandacht kregen. Door de instroom van anderstalige nieuwkomers hadden scholen extra ondersteuning en begeleiding nodig inzake het omgaan met jonge mensen die uit een totaal andere cultuur komen maar die ook de taal niet beheersen. Schoolontwikkeling en het beleidsvoerend vermogen van scholen was een tweede aandachtspunt, gekoppeld aan het derde aandachtspunt, actief burgerschap.

Inzake algemene ondersteuning wijst Raymonda Verdyck op het opstellen van leerplannen, de didactische cahiers (de pedagogisch-didactische vertaling van de leerdoelen en eindtermen uit de leerplannen) en een aantal publicaties, bijvoorbeeld over evaluaties, OKAN enzovoort.

Wat de algemene professionaliseringsinitiatieven betreft, schetst de spreker dat er 1370 trajecten waren, 908 initiatieven en 20.000 deelnemers. Ze stelt

tevreden vast dat de interesse voor professionalisering groeit. De trajecten werden ook sterk afgestemd op de noden, zoals aanvangsbegeleiding.

De ondersteuning van directeurs en het middenkader blijft een aandachtspunt. Dat betekent blijvend investeren in het professionaliseringscontinuüm. Om directeur te worden in het GO! moet een kandidaat een opleiding volgen en een akte bekomen. Het betreft een heel traject dat wordt gemonitord door de Universiteit Gent. Het GO! zet een talentenwerf op om mensen die interesse hebben om later leiding te geven in een opleiding hun talenten te laten ontdekken en ontwikkelen. Daarna volgt de effectieve opleiding voor directies en finaal de training on the job. Als deze drie stappen met succes worden afgerond, ontvangt een kandidaat de nodige akte om de functie van directeur op te nemen en in het ambt benoemd te worden. Dit traject zorgt ervoor dat mensen zichzelf gaandeweg ontdekken en ontwikkelen. En er zijn meer geïnteresseerden dan opleidingsplaatsen, merkt de spreker op.

Voor het PPGO en de aanvangsbegeleiding is er nog specifieke ondersteuning, stipt Raymonda Verdyck aan.

De Permanente Ondersteuningscel ondersteunde de 24 CLB's bij het verder uitbouwen van de leerlingenbegeleiding. Er werd professionalisering opgezet voor de CLB-medewerkers, met 1977 deelnemers. Zij wijst ook op de nauwe multidisciplinaire samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten.

Raymonda Verdyck gaat ook nog in op de ondersteuning met betrekking tot het Klachtendecreet. Het GO! heeft coördinatoren op scholengroepniveau om de klachten te detecteren en ze vooral op te lossen. Dit netwerk vergadert regelmatig om de klachten uit te wisselen en op te volgen. Als thematieken regelmatig opduiken, wordt informatie gedeeld aan alle scholen, om te vermijden dat gelijkaardige zaken zich ook elders zouden voordoen.

2.3. Personeel

De centrale administratieve diensten van het GO! vallen onder het Vlaams Personeelsstatuut, schetst de spreker. Op 31 december 2017 ging het om 154 vastbenoemden en 40 contractuelen. In 2004 werkten nog meer dan 500 personeelsleden bij de centrale diensten, stipt Raymonda Verdyck aan. De personeelsformatie werd gereduceerd tot 218 personeelsleden, maar ondertussen wordt ook dat aantal niet meer gehaald. Als VOI is het GO! niet ontsnapt aan de besparingen, maar het heeft geen stem in het voorzitterscollege. De opdrachten van het GO! zijn vastgelegd in het bijzonder decreet, maar door de continue reductie van de middelen wordt het volgens de spreker moeilijk om die opdrachten kwaliteitsvol in te vullen. Zij vraagt om de volgende legislatuur het personeelsbestand van het GO! niet verder te beperken, om de opdracht waardig te kunnen uitoefenen.

Het GO! zet met het actieplan Welzijn sterk in op het welzijn van de medewerkers, aldus de spreker. Daar worden ook de medewerkers van de pedagogische diensten bij betrokken. Via personeelspeilingen wordt de vinger aan de pols gehouden. Daaruit blijkt dat de werkdruk zeer hoog is.

Het GO! zet ook continu in op leiderschap en de professionalisering van medewerkers. In 2017 werd een traject ontwikkeld voor de teamleiders.

2.4. Geconsolideerde jaarrekening GO!

Zowel de centrale diensten als de scholengroepen worden in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen. Gelet op de bevoegdheden uit het bijzonder decreet

bezitten de centrale diensten vooral gronden en gebouwen. In 2017 was er een positieve investeringsratio. De reden is dat de gebouwen die al lang zijn afgeschreven, maar nog altijd voor onderwijs gebruikt worden niet meer in de balans voorkomen. Als die negatief opgenomen zouden worden, zou de balans er helemaal anders uitzien, merkt de spreker op.

2.5. Infrastructuur

Raymonda Verdyck zegt dat de opgave erin bestaat om binnen de context van schaarse mensen en middelen het patrimonium zo goed mogelijk te beheren.

Het GO! heeft in 2017 een visie ontwikkeld over een globaal infrastructuurbeleid, sterk ingezet op monitoring van het patrimonium en een alternatief financieringsproject opgezet.

De spreker wijst op de acht bronnen van middelen voor infrastructuur, zoals onderstaand schema weergeeft, en de zoektocht om die vanuit een verantwoord beleid in te zetten.

Elke bron heeft eigen wegen en procedures om de middelen in te zetten, maar voor elk gebouw zijn alle voorwaarden voor elke specifieke bron aanwezig, merkt de spreker op. Het GO! wil graag vanuit een geïntegreerd budget de middelen kunnen inzetten, onder andere voor klimaatinvesteringen, het naschools openstellen van sportinfrastructuur enzovoort. Nu zijn de middelen versnipperd, zowel wat aanbod als vraag betreft, wat aanleiding geeft tot een versnipperde inzet van middelen, wat eigenlijk vanuit een globaal beleid zou moeten gebeuren. Maar dit zorgt ook voor veel extra werk voor het invullen van dossiers, want voor elke bron van middelen moet het dossier er anders uitzien. Dat maakt het heel complex, beklemtoont Raymonda Verdyck.

In 2017 waren er 152 bouwprojecten. Twaalf reguliere bouwprojecten en vier DBFM-projecten werden in gebruik genomen, voor DBFM2 werden veertien projecten geselecteerd en het pilootproject pps werd in de markt gezet.

3. Evaluatie

3.1. Positieve trends

Raymonda Verdyck wijst op de stijgende leerlingenaantallen van het GO!, nu al enkele jaren op rij. Dat uit zich ook in een stijgend marktaandeel, hoewel de spreker terughoudend is in het gebruiken van deze term. Het doel moet zijn goed onderwijs aanbieden voor elk kind, zonder concurrenten te moeten zijn.

Kwaliteit staat voor het GO! voorop, maar er is ook werk gemaakt van netverbondenheid en engagement. Op het vlak van innovatie heeft het GO! een voortrekkersrol gespeeld, meent de spreker, verwijzend naar burgerschap.

3.2. Knelpunten

3.2.1. *Capaciteit*

Het grote knelpunt is dat het aantal weigeringen omwille van capaciteit groeit, stipt de spreker aan. Dan gaat het niet alleen over de regio's met een demografische groei, maar ook scholen in regio's zonder groei van de populatie moeten weigeren. Dat hangt natuurlijk samen met het kunnen inzetten van voldoende middelen om capaciteit te realiseren.

Het capaciteitsprobleem legt ook het probleem van de vrije keuze op tafel. Een aantal ouders uit Brussel heeft een procedure bij het Grondwettelijk Hof gestart omdat ze niet terecht konden in het GO! wegens plaatsgebrek. Zij beroepen zich op de grondwettelijke vrije keuze van onderwijs die ingevuld moet worden door het onderwijs van de gemeenschap.

3.2.2. *Infrastructuur*

De infrastructuur is een ander probleem. OD II geeft het GO! recht op 23,3 percent van de vastleggingsbudgetten voor schoolinfrastructuur, maar in de praktijk ontvangt het slechts 22,47 percent. De middelen zijn ook onvoldoende, gelet op de groeiende leerlingenpopulatie, meent de spreker.

De middelen zijn te beperkt om ervoor te zorgen dat de basiskwaliteit 'droog, warm en proper' gewaarborgd wordt. De verspreide budgetten zorgen ook voor knelpunten, want ze maken het moeilijk om beleidskeuzes op termijn te maken en er is slechts een beperkte tijd om de beste projecten te bepalen.

3.2.3. *Wetgevend*

De vrije keuze is niet meer gegarandeerd, herhaalt de spreker. In de decreten inzake dko en volwassenenonderwijs werd geen rekening gehouden met de eigenheid van het GO!. De linearisering in de verdeling van de middelen is volgens de spreker eveneens een probleem. Het GO! heeft het bijvoorbeeld moeilijk met de 70/30-verdeling binnen het ondersteuningsmodel, want de ondersteuning moet de behoeften volgen.

3.2.4. *Diverse knelpunten*

Wat personeel en middelen betreft, wijst Raymonda Verdyck op de bezorgdheid rond de continuïteit van de dienstverlening vanuit de centrale diensten, maar ook op de besparing op de werkmiddelen voor de scholengroepen.

Door het nieuwe dko-decreet ontstaat voor de academies het knelpunt dat groei ervoor zorgt dat er per leerling minder middelen zijn.

Ook in 2017 ontvingen internaten bij een instelling voor buitengewoon onderwijs en de huidige IPO's nog steeds geen middelen van de overheid, ook al is dat engagement 9 jaar oud, besluit de spreker.

4. **Infrastructuur**

Wina Roelens zoomt vervolgens in op het infrastructuurdossier.

Een van de pijlers van de visie op infrastructuur van het GO! is zorgen dat de basiskwaliteit aanwezig is voor elke leerling. Dat lijkt evident, maar dat is het volgens de spreker niet.

Het ideaal is een duurzaam gebouw met een inspirerende, comfortabele en veilige omgeving. Een goede omgeving om les te geven en te volgen. Maar de realiteit is anders, beklemtoont de spreker. De kwaliteit van de schoolgebouwen van het GO! is echt zorgwekkend.

Om een beleid op te bouwen en juiste investeringsbeslissingen te nemen en om de nood aan investeringen goed in te schatten, zijn cijfers en dataonderbouwde analyses nodig.

4.1. Globaal infrastructuurbeleidsplan

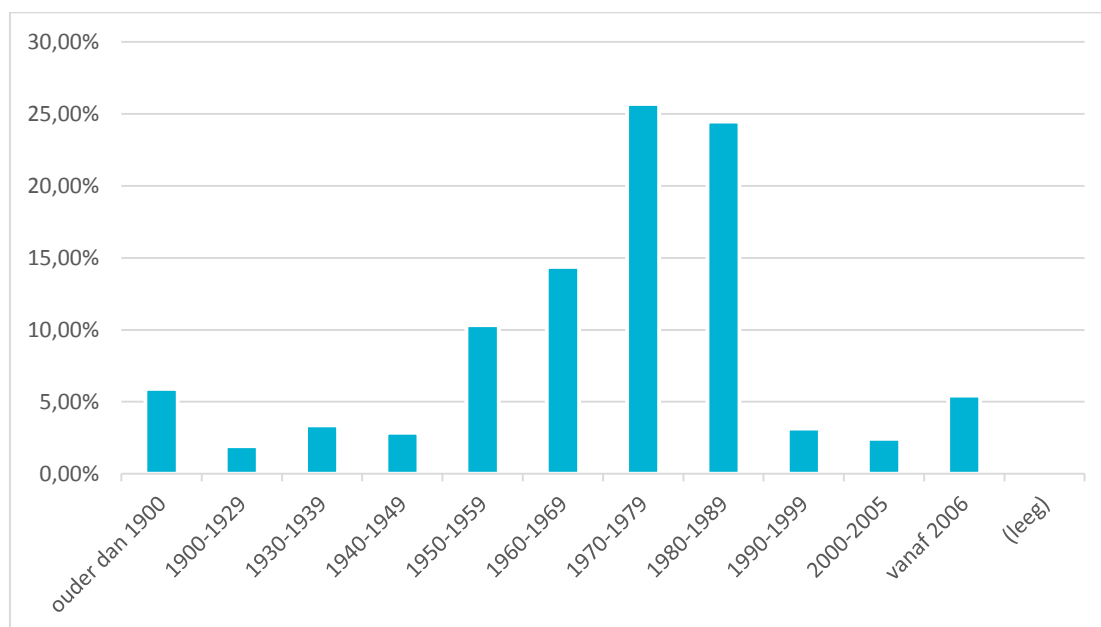
Het GO! heeft 4,4 miljoen vierkante meter patrimonium. Om te weten in welke staat de gebouwen zich bevinden, is het GO! in 2017 gestart met een monitoringproject. Op dit moment is bijna 100 percent van de gebouwen in kaart gebracht. Dat is een titanenwerk, gelet op de 830 domeinen en 3700 gebouwen en de tijdsinvestering van een halve dag per gebouw voor de inspectie.

Wina Roelens licht een aantal resultaten van de monitoring toe.

4.1.1. Leeftijd gebouwen in aandeel oppervlakte

Ongeveer de helft van de gebouwen van het GO! is gebouwd tussen 1970 en 1989. Tweede derde van de gebouwen is ouder dan 40 jaar, een derde zelfs ouder dan 55 jaar.

Onderstaande tabel geeft meer detailinformatie:

Het GO! streeft naar een vervanging of een ingrijpende renovatie om de 50 jaar. Met de huidige middelen is er een vervangingsratio van meer dan 200 jaar.

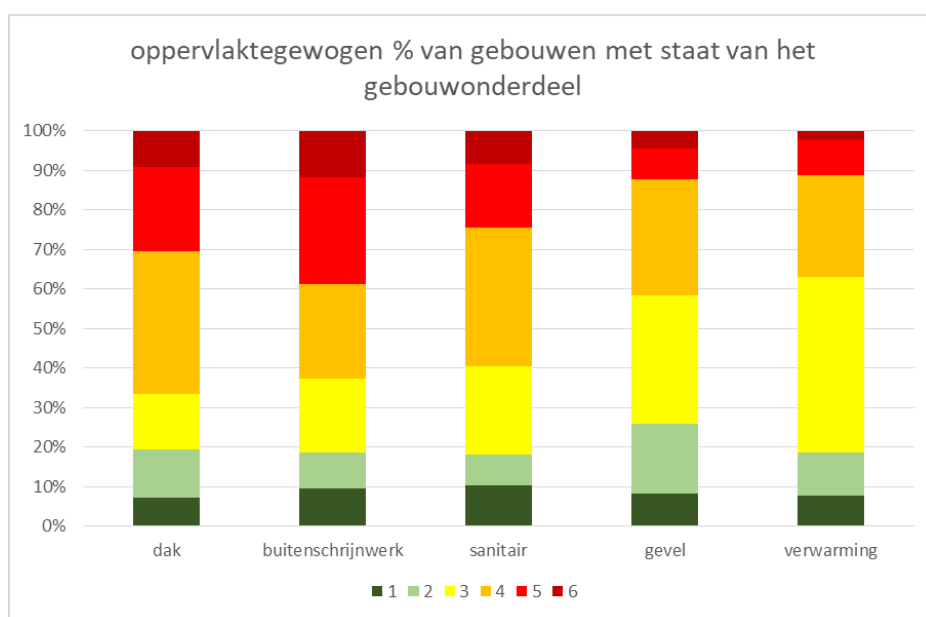
4.1.2. Gebouwtypologieën

Een kwart van het patrimonium van het GO! bestaat uit zogenaamde paviljoenen, schetst de spreker. Bijna een kwart zijn klassieke gebouwen, 15 percent zijn eenlaagse gelijkvloerse prefabpaviljoenen die nooit bedoeld waren om lang mee te gaan. 9 percent van het patrimonium zijn structuralistische gebouwen, typisch gebouwd in de jaren tachtig met veel hoeken en kanten. Slechts 6 percent van de gebouwen is gebouwd na 2006, toen de EPB-regelgeving werd ingevoerd.

4.1.3. Staat van het patrimonium

Om de staat van het patrimonium in kaart te brengen, werd gefocust op vijf onderdelen: dak, buitenschrijnwerk, sanitair, gevel en verwarming.

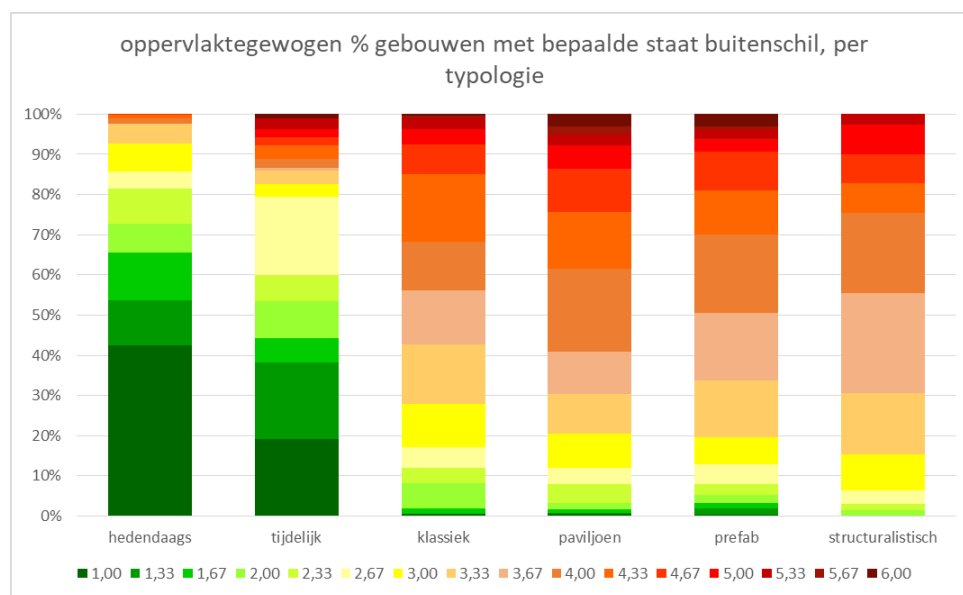
Onderstaande grafiek toont volgens de spreker de erbarmelijke staat van een groot deel van het patrimonium aan:

Nodige actie	
Score 1	geen nood aan dringend onderhoud of herstel, nog goed voor minstens 25 jaar
Score 2	klein onderhoud of plaatselijk herstel kan nodig zijn, nog functioneel voor circa 20 jaar
Score 3	nood aan planmatig onderhoud, incidenteel herstel, nog functioneel voor circa 15 jaar
Score 4	aanpassing of vervanging van elementen is noodzakelijk, nog functioneel voor circa 5 jaar
Score 5	totaalrenovatie dringt zich op korte termijn op, nog rekbaar voor maximaal 1-2 jaar
Score 6	voorzien eindfase en sloop gebouw

Om na te gaan welke investeringen nodig zijn, werden de cijfers ook gelinkt aan de typologie. Een paviljoen is eigenlijk niet investeringswaardig en moet vervangen worden door een nieuwbouw. Andere types gebouwen kunnen wel gerenoveerd worden.

Als wordt gekeken naar de buitenschil van het gebouw (dak, gevel en schrijnwerk) geeft dat volgend resultaat:

Voor het gehele patrimonium werd nagegaan hoeveel gebouwen eigenlijk al vervangen moesten zijn of zeer dringend aan vervanging toe zijn. De som van die berekening is dat ongeveer 400.000 vierkante meter rijp is voor de sloop, geeft de spreker mee.

Op basis van de huidige middelen kan 20.000 vierkante meter per jaar aangepakt worden, een deel vervanging en een deel uitbreiding. Er is dus meer dan 20 jaar nodig om enkel de gebouwen die in erbarmelijke staat zijn te vervangen.

4.1.4. Financiële context

Wina Roelens geeft nog een update van de cijfers. Om de infrastructuur te onderhouden, ontvangt het GO! ongeveer 55 miljoen euro. Dat staat los van de capaciteitsmiddelen die louter naar groei gaan.

Rekening houdend met een vervanging of grondige renovatie van de gebouwen om de vijftig jaar en een goed onderhoud op basis van 1,5 percent van de vervangingswaarde (zoals gehanteerd bij DBFM) is jaarlijks 245 miljoen euro nodig om het patrimonium in goede staat te houden. Daarbij is geen rekening gehouden met de nodige inhaaloperatie om het achterstallige onderhoud aan te pakken, merkt de spreker op.

Als de monitoring volledig is afgerond, kan ook bottom-up een betere berekening gemaakt worden om de inhaalbeweging te becijferen.

Tot besluit zegt Wina Roelens dat een inspirerend, comfortabel en duurzaam gebouw de evidentie lijkt, maar dat is het dus helemaal niet. Zij benadrukt dat de gegevens over het patrimonium belangrijk zijn om de noden te kunnen becijferen. Het GO! heeft daarmee een unieke gegevensbank, wat het mogelijk maakt om beter te beslissen waar de zeer schaarse middelen eerst worden ingezet.

II. Vragenronde

1. Tussenkomsten van de leden

Kris Van Dijck acht het belangrijk dat het GO! een status quaestionis brengt. Het lid gaat in op de infrastructuurinventaris, die hij noodzakelijk en nuttig noemt en waardoor de uitdagingen duidelijk worden. Binnen de huidige financieringsmogelijkheden is het een onmogelijke opdracht, bleek uit de toelichting, en de spreker neemt die boodschap mee.

Het GO! heeft ook verwezen naar de verkoop van patrimonium. Daar wordt heel omzichtig mee omgegaan, want in het verleden is al schoolinfrastructuur op de markt gebracht, waarna later capaciteitsdruk ontstond. Wie bepaalt binnen het GO! of schoolgebouwen of gronden al dan niet vermarkt worden? Hoe worden de risico's ingeschat en welke strategie wordt daarbij gehanteerd?

Bij de kerntaken werd aangehaald dat BOS intern geregeld wordt. De spreker stelt dat voor het gemeenschapsonderwijs vastligt welke bevoegdheden op welk niveau worden uitgevoerd. Is er vanuit het GO! de vraag om daar iets aan te veranderen?

Kris Van Dijck wijst op het maatschappelijk debat over de rol van het gemeenschapsonderwijs met betrekking tot de levensbeschouwelijke vakken. Hij spreekt zijn appreciatie uit voor de huidige aanpak van het GO!, maar informeert hoe de problematiek rond de levensbeschouwelijke vakken en de concrete invulling van lesuren ervaren wordt.

Kathleen Krekels verwijst naar de strategische doelstelling om kwaliteitsvol onderwijs te geven aan iedere leerling. In het onderzoek over de leerwinst van het GO! wordt de focus gelegd op drie onderdelen: actief burgerschap, sociale en emotionele ontwikkeling en welbevinden. In welke mate wordt daarbij kennis beoordeeld? In leerwinst is volgens het lid kennis een belangrijk onderdeel.

De spreker legt de link naar de visie rond meertaligheid, waarover zij niet de mening van het GO! deelt. Neemt het GO! ook de leerwinst rond Nederlands op? De visie van het GO! laat op een bepaalde manier meertaligheid toe in de scholen. Hoe wordt de kennis van het Nederlands opgevolgd gedurende de hele evolutie van de lagere en secundaire school?

Kathleen Krekels waardeert de werking van het GO! rond de preventie van radicalisering. Het vak burgerschap is daar een belangrijk onderdeel van, evenals inzetten op levensbeschouwelijke lessen. Het lid had graag de visie van het GO! voor de toekomst gehoord.

Zij informeert ook naar de inclusievisie van het GO! en de houding ten opzichte van het buitengewoon onderwijs. Er is een pilootproject waarbij een school van het gewoon en een van het buitengewoon onderwijs op één site samengebracht worden. Wil het GO! die aanpak verspreiden, waardoor het buitengewoon onderwijs naast het gewoon onderwijs kan blijven bestaan? Of is er een andere visie waarbij het buitengewoon onderwijs wordt afgeschaft? En wat dan met de banaba voor buitengewoon onderwijs?

Elisabeth Meuleman prijst het infrastructuuroverzicht. Ondanks de euforische regeringscommunicatie over de extra investeringen deze legislatuur zijn nog grote inspanningen nodig de volgende legislaturen om zelfs de meest dringende infrastructuurnoden te lenigen.

Het lid vraagt of het GO! ook mogelijkheden ziet in andere pistes en denkt daarbij onder meer aan gedeelde infrastructuur. In welke mate kan de nieuwe infrastructuur van het GO! gedeeld worden? Kan dat nog verder geëxploreerd worden?

De spreker gaat ook in op de evaluatie van de lerarenplatformen. Kan het GO! daar al iets over zeggen? Is er zicht op de lerarentekorten en kunnen de lerarenplatformen daar een antwoord op bieden?

In de begroting 2019 worden de middelen voor de kinderdagverblijven in Brussel geheroriënteerd naar de noodinternaten. Wat is precies gebeurd met de middelen van de Brusselse kinderdagverblijven?

Het GO! heeft expliciet gewezen op de initiatieven vanuit het centrale niveau en de scholengroepen ter ondersteuning van de personeelsleden, schetst *Jo De Ro*. In sommige regio's en zeker voor een aantal vakken is er een acuut lerarentekort. Betekent de ondersteuning van startende leerkrachten dat leerkrachten langer bij het GO! blijven of zal met de door de Vlaamse Regering voor 2018-2019 vrijgemaakte middelen daarin nog verder geïnvesteerd worden?

Het jaarverslag besteedt ruime aandacht aan de IPO's. De bezettingsgraad is in vier van de acht IPO's 100 percent. Dat betekent waarschijnlijk dat er ook wachtlijsten zijn. Hoe groot was de groep die in 2017 niet terechtkon in de vier volzette IPO's? Of worden die jongeren dan naar een IPO gebracht waar nog wel plaats is?

Het lid informeert eveneens naar de middelen die van de kinderdagverblijven van het GO! in Brussel overgeheveld kunnen worden naar de IPO's. Gaat het voornamelijk om ondersteuning en kan daarmee ook de capaciteit verhoogd worden?

Het patrimonium en de onderfinanciering krijgen volgens de spreker begrijpelijk veel aandacht. Hij polst naar voorstellen van het GO! op dat vlak, als voorloper op het memorandum. Vraagt het GO! het uitvoeren van OD II of zijn er nog andere pistes?

Is in de inventaris van het GO! ook opgenomen welke externen gebruikmaken van de lokalen? Lokale besturen zijn steeds op zoek naar locaties voor verenigingen. Dit zou een mogelijkheid zijn voor het optimaliseren van het gebruik van het patrimonium van het GO! en het genereren van inkomsten.

Zet het GO! de volgende weken en maanden concrete stappen naar de nieuwe gemeentebesturen?

Er zijn volgens de spreker op lokaal vlak heel wat ondersteuningsnaden in het kader van evaluatie, functiebeschrijving en tucht. In de toelichting werd daar naar verwezen bij de hrm-ondersteuning door de centrale diensten. Is het GO! tevreden over de geleverde ondersteuning? Zijn er hiaten en verdere plannen?

Franc Bogovic gaat in op de klachtenbehandeling. Het jaarverslag maakt melding van een stijging van het aantal geregistreerde en ontvankelijke klachten. Het gaat dan zowel om klachten van leerkrachten over leerkrachten als van leerkrachten over directeurs. In het jaarverslag van de Kinderrechtencommissaris staan ook heel wat klachten van ouders en kinderen. In het jaarverslag van het GO! komt deze groep niet aan bod. Hoe gaat het GO! daarmee om?

Het GO! heeft enkele jaren geleden samen met OVSG en POV een verklaring ondertekend voor een betere samenwerking. Daar is recent niet veel meer over vernomen. Wat is de stand van zaken?

Koen Daniëls verwijst naar strategische doelstelling 2 over het garanderen van kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen. In de beschrijving van het onderzoek wordt ingegaan op actief burgerschap, sociale en emotionele ontwikkeling en welbevinden. Dat zijn volgens het lid belangrijke factoren, maar hij informeert wat gebeurt met de gegevens uit de opvolgingstoetsing.

In het kader van DBFM stapte het GO! naar het Grondwettelijk Hof wegens de schending van de bevoegdheden van het GO!. De spreker informeert naar de stand van zaken en de grond van de zaak.

Over schoolinfrastructuur, zeker in een stedelijke context, worden regelmatig vragen gesteld, geeft de spreker mee. Hoe staat het met de vermarkting? Zijn er nog veel goederen te vermarkten?

Koen Daniëls verwijst naar het door Jo De Ro, Jos De Meyer en hemzelf in het verleden reeds voorgestelde voorkeepsrecht voor scholen. Is dat volgens het GO! een mogelijkheid?

Over OD II kijkt ook hij uit naar de visie van het GO!.

Daarna gaat het lid dieper in op de visie van het GO! op meertaligheid, volgens het lid een belangrijk aspect van kwaliteitsvol onderwijs. De studie waarnaar vooral wordt verwezen, gebeurde in Canada en ging ervan uit dat de thuistaal van de leerlingen kwalitatief hoogwaardig Frans was. De thuistaal van de leerlingen waarover het hier gaat, is veelal niet hoogwaardig, maar eerder een spreektaal die minder abstract is en soms zonder een geschreven context. Koen Daniëls vreest dat die vergelijking niet opgaat. Hij betreurt dat het GO! op de website nog steeds niet aangeeft hoe een school een taalbad kan organiseren.

Ook over de IPO's is de spreker benieuwd naar het antwoord.

Over de diverse kanalen van middelen voor infrastructuur vraagt Koen Daniëls of het volgens het GO! mogelijk is om één generiek platform te gebruiken voor alle types middelen. Zijn de verschillende aanvragen in grote mate identiek of verschillen ze sterk? Om de planlast te kunnen beperken, kan dat zinvol zijn.

In de toelichting werd gesteld dat het aantal personeelsleden van de centrale diensten is afgebouwd. In het GO! bestaat ook de figuur van de scholengroep. Daarover zijn geen personeelscijfers terug te vinden, evenmin als over het aantal leerkrachten en directies in de scholen. De verhoudingen tussen deze drie niveaus zijn volgens het lid relevant.

2. Antwoorden van het GO!

Raymonda Verdyck wijst op de grote inspanningen om de infrastructuurmonitoring op punt te stellen. Voor elke scholengroep werd ook een integraalplan opgemaakt, waarin onder andere de onderwijskundige visie binnen de scholengroep is opgenomen, maar waarin ook de demografische evolutie, de leerlingenstromen, het beschikbare aanbod en het beschikbare patrimonium worden opgenomen. Op die manier kunnen scholengroepen hun ontwikkeling plannen.

Dat is volgens de spreker een goed instrument om na te gaan waar het patrimonium groter is dan de noden op termijn. Zij beaamt dat in het verleden

soms verkopen gebeurden omdat een school een te beperkt aantal leerlingen had, maar ondertussen is het leerlingenaantal te groot voor de beschikbare capaciteit. Nu wordt er dus ook een toekomstprojectie gemaakt, om zeer doordacht te bepalen welke domeinen eventueel voor verkoop in aanmerking komen.

Raymonda Verdyck merkt wel op dat bepaalde domeinen niet voor verkoop in aanmerking komen. Dan gaat het bijvoorbeeld over de monumenten, maar soms zijn gebouwen dusdanig ingepland dat de school moet worden afgebroken om het domein te kunnen verkopen en dan een nieuwe school te bouwen. Gelet op de grote noden is dat niet de eerste keuze, geeft de spreker mee.

In het bijzonder decreet staat dat de scholengroepen de beslissing nemen over de verkopen. De raad van bestuur keurt goed en meldt dat aan de raad van het GO!, waarna de procedure voor verkoop door de centrale diensten wordt opgestart. Er dient wel een kwaliteitstoets te gebeuren, zodat door de verkoop de vrije keuze niet in het gedrang komt.

Het GO! moet wel rekening houden met de schattingsprijzen, merkt Raymonda Verdyck op. Dat raakt aan het punt van het voorkooprecht. Er is niets mis mee om gebouwen die geschikt zijn voor onderwijs te herbenutten door andere onderwijsinstellingen, maar de middelen die het GO! uit verkopen haalt, zijn absoluut nodig om het eigen patrimonium te renoveren en onderhouden. Onderwijsverstrekkers zullen waarschijnlijk niet de hoogste bidders zijn, veronderstelt de spreker. Als het GO! voldoende middelen ontvangt van de Vlaamse overheid, is de situatie anders, maar de hogere prijs die via de vrije markt bedongen kan worden, is essentieel voor de investeringen in de eigen gebouwen. De noden zijn torenhoog en door OD II is het GO! gelimiteerd, merkt de spreker op.

De kerntaken die binnen BOS bepaald worden, passen binnen de bepalingen van het bijzonder decreet. Niet elke bevoegdheid is binnen het bijzonder decreet toegewezen, waarbij de spreker als voorbeeld ICT geeft. Dat geeft ruimte om als net na te denken over het opnemen van taken.

De personeelsleden waarnaar in de toelichting werd verwezen, nemen taken op die in het bijzonder decreet zijn opgelegd aan de centrale diensten. Ook op het niveau van de scholengroepen worden mensen ingezet die niet voor de klas staan, maar ook daar moeten taken opgenomen worden, zoals het onderhoud van de gebouwen, legt de spreker uit. Die taak is aan de scholengroepen toegewezen, precies om directies te ontlasten en zich te laten concentreren op de pedagogische kerntaak. Door een aantal taken op scholengroepniveau te organiseren, kunnen die ook door een beperkt aantal mensen worden uitgevoerd, stipt de spreker aan. Per scholengroep werken 20 tot 25 mensen, wat in totaal – er zijn 26 scholengroepen – ongeveer 550 mensen betekent, die ondersteuning bieden voor 38.000 personeelsleden en 1000 instellingen.

Het is voor de scholen van het GO! geen gemakkelijke opdracht om de breedte aan levensbeschouwelijke vakken georganiseerd te krijgen, maakt Raymonda Verdyck duidelijk. Er is ook een nieuwe erkenningsaanvraag voor een levensbeschouwing ingediend. Als deze erkenning er komt en leerlingen vragen om deze lessen in te richten, is het GO! ertoe gehouden om dat ook te doen.

Om een lessenrooster in het secundair onderwijs in te vullen, wordt veelal eerst gekeken naar de levensbeschouwelijke vakken, want het gaat hierbij vaak om leerkrachten die in meerdere scholen tewerkgesteld zijn. Als die puzzel is gelegd, wordt gekeken naar de sportinfrastructuur en voor tso en bso ook naar de ateliers.

Het is volgens de spreker ook niet altijd evident om voor bepaalde levensbeschouwingen leerkrachten te vinden. Vooral voor de islamitische godsdienst is het soms moeilijk om leerkrachten aan te stellen, maar de inspectie levert de nodige inspanningen om dat knelpunt weg te werken.

Door de verschillende levensbeschouwingen en leerkrachten in de scholen te hebben, ontstaan vaak brugfiguren, wat de spreker positief ervaart. Een aantal moeilijke situaties uit de buitenwereld komen ook in de scholen terecht. Deze leerkrachten zijn vaak de brugfiguren die gesprekken op gang brengen. Zij onderschrijven, net als alle andere leerkrachten, het pedagogisch project en de gehechtheidsverklaring aan het GO! en de wijze waarop het GO! de neutraliteitsverklaring invult. In hun les mogen zij natuurlijk hun levensbeschouwing aan de leerlingen meegeven, maar in hun functioneren brengen zij voor iedereen hetzelfde respect op.

De spreker merkt op dat op dit moment de koppeling tussen burgerschap en de levensbeschouwelijke vakken wordt gemaakt. Burgerschap is niet enkel te realiseren binnen een bepaald vak, maar maakt deel uit van een beleid voor de hele schoolcultuur. Ook via de interlevensbeschouwelijke dialoog, waarvoor ook het GO! de engagementsverklaring heeft ondertekend, wordt met de leerkrachten levensbeschouwing ingezet op burgerschap.

Het GO! werkt aan een nieuw memorandum, deelt de spreker mee. De vraag rijst of de huidige interlevensbeschouwelijke aanpak volstaat. Het is gelimiteerd tot 6 uur en misschien moet dit ruimer worden aangepakt. Het GO! heeft al het idee geopperd om burgerschap een uur binnen de levensbeschouwing en een uur interlevensbeschouwelijk aan te bieden.

Raymonda Verdyck beaamt dat in het onderzoek over de leerwinst op dit ogenblik het cognitieve aspect niet is opgenomen. De eerste fase van het onderzoek is afgerond. De begeleidende stuurgroep heeft al gezegd dat het cognitieve aspect in een volgende fase aan het onderzoek moet worden toegevoegd.

Voor de opvolging van de taalbeheersing gebruikt het GO! de OVSG-toetsen. Niet enkel op leerlingniveau, maar ook om na te gaan of de eindtermen binnen de school worden bereikt. Daarnaast neemt het GO! deel aan diverse peilingstoetsen en door de overheid georganiseerde nationale en internationale toetsen. De ervaringen en resultaten worden door de pedagogische begeleidingsdienst onmiddellijk vertaald in concrete acties voor de scholen.

In de visienota over meertaligheid staat duidelijk dat het Nederlands de focus is die elk kind moet kunnen, kennen en volwaardig beheersen, benadrukt de spreker. Kinderen en jongeren leven in Vlaanderen en de schooltaal is het Nederlands. Het is voor het GO! evident dat daarop een heel sterke focus wordt gelegd, maar met het benutten van de context van de kinderen wordt een opstap gemaakt om ze vanuit hun ervaring en taligheid het Nederlands te leren beheersen. Wat betreft meertaligheid behoort Vlaanderen niet meer bij de beste leerlingen van de klas. Het GO! wil vanaf de kleuterklas en een leven lang sterk inzetten op meertaligheid.

Inzake radicalisering verwijst de spreker naar de interlevensbeschouwelijke dialoog en de manier waarop de levensbeschouwelijke vakken daarin betrokken worden. Als voorbeeld geeft zij het feit dat alle leerkrachten islamitische godsdienst ingebed zijn in de wijze waarop het pedagogische project binnen de scholen wordt gerealiseerd en dat zij vanuit de interlevensbeschouwelijke dialoog een belangrijke rol kunnen spelen om radicalisering en polarisering tegen te

gaan. Het GO! werkt sterk waardengericht, met respect voor alle overtuigingen en levensbeschouwingen.

Het GO! is pleitbezorger van een verregaande integratie van het aanbod van het buitengewoon en het gewoon onderwijs. In de visienota staat dat de selectie niet voor de schoolpoort moet gebeuren, maar dat achter de schoolpoort de leerling het aanbod krijgt dat past bij zijn/haar mogelijkheden. Deze visie op integratie hangt samen met de visie op burgerschap, die erop gericht is dat alle leerlingen, met hun specifieke mogelijkheden, elkaar leren kennen en gescheiden werelden worden voorkomen. Het GO! wil de scholen tot expertisecentra laten ontwikkelen, wat betekent dat elk kind een aanbod moet krijgen om zijn mogelijkheden volwaardig te ontwikkelen.

Over de banaba Buitengewoon Onderwijs kan de spreker geen uitspraken doen. Het is volgens het GO! belangrijk dat scholen expertisecentra zijn, dat betekent dat ze kinderen, mits de nodige ondersteuning wordt geboden, onderwijs laten volgen binnen een setting die niet het buitengewoon onderwijs is. In elke lerarenopleiding is het volgens de spreker belangrijk om de studenten kennis te laten maken met de verscheidenheid van kinderen die extra ondersteuningsbehoeften hebben. Zo kunnen ze expertise verwerven en kunnen de expertisecentra verbreed worden.

Raymonda Verdyck gaat vervolgens in op de vragen over de infrastructuur. Het GO! onderzoekt momenteel de pps-mogelijkheden. Er is in Hasselt een pps-project gestart om expertise op te bouwen, want uit kleinere projecten in het verleden is gebleken dat pps een specifieke expertise vergt. Zij stipt ook aan dat niet elk dossier in aanmerking komt voor dergelijke pps-formule. Daarom heeft het GO! een projectkeuzetrichter ontwikkeld, om na te gaan welke formule best past voor elk project. Ook formules als een langdurige erfpacht worden onderzocht. Dat maakt het mogelijk om gespreid over vele jaren en tegen een beperkter bedrag dan een directe investering zaken te realiseren.

Het GO! heeft ook aandacht voor een bredere openstelling van de gebouwen, maar dat gebeurt op dit moment vooral voor de sportinfrastructuur. Het breder openstellen, blijft beperkt tot avondactiviteiten voor verenigingen, schetst de spreker, waarbij het GO! zich natuurlijk ook neutraal moet opstellen. In vakantieperiodes zijn er nog extra mogelijkheden. Goede afspraken zijn belangrijk, want op 1 september moet alles kunnen starten in goede omstandigheden. De visie op een brede, open school is er, maar de mogelijkheden worden nog onderbenut, vat de spreker samen.

Bij de lerarenplatforms formuleert het GO! twee bedenkingen. Gelet op de korte tijdspanne en de manier waarop het lerarenplatform gerealiseerd is, zijn de medewerkers tevreden met de manier waarop ze konden starten. Er zijn wel een aantal beginnersproblemen, waarvan er een het vinden van mensen is om de lerarenplatforms op te vullen. Maar er wordt ook een redelijk groot verloop vastgesteld als mensen een zekerder aanbod krijgen op een andere plaats. Er wordt gemonitord om de knelpunten, zoals de vergoeding van de verplaatsingskosten, aan te pakken. In het secundair onderwijs is er slechts in enkele scholengroepen een platform. Het GO! vraagt om te bekijken of later meer middelen geïnvesteerd kunnen worden om dit te veranderen.

De spreker merkt nog op dat het niet altijd beginnende leerkrachten zijn die tot het lerarenplatform toetreden. Het platform biedt beginners ook de kans om de nodige ondersteuning te krijgen binnen een gegarandeerde job, doordat leerkrachten met de nodige expertise in het platform basisonderwijs stappen en kwaliteitsvolle vervangingen kunnen opnemen.

De kinderdagverblijven in Brussel ondergaan een meerjarentraject waarbij de middelen vanuit Onderwijs dalen, met als bedoeling om ze meer te integreren in en te ondersteunen vanuit het domein Welzijn. Het GO! heeft lang aangekaart dat de internaten niet de nodige werkingsmiddelen kregen en het engagement werd opgenomen om die in te zetten in de internaten buitengewoon onderwijs. Er werden eenmalig extra middelen vrijgemaakt, die gespreid werden over de internaten.

Dirk Mechelaere vult aan dat het eerste jaar dat de kinderopvang in Brussel werd afgebouwd, de middelen niet naar het GO! gingen. Het jaar nadien is dat budget niet toegevoegd aan de internaten van het GO!. De middelen voor IPO's en internaten buitengewoon onderwijs komen van Onderwijs. Het tweede jaar kwam een beperkter bedrag vrij binnen Onderwijs, dat werd ingezet voor de IPO's. De raad van het GO! beslist elk jaar om de internaten te ondersteunen door een voorafname te doen op de werkingsmiddelen van de andere onderwijsinstellingen van het GO!.

De internaten met permanente openstelling bieden niet, zoals vroeger, noodopvang, maar bieden een thuis voor een bepaalde groep van jongeren gedurende het hele jaar. De capaciteit van de IPO's is vastgelegd bij besluit van de Vlaamse Regering.

Raymonda Verdyck antwoordt vervolgens op de vraag over het langer vasthouden van starters. Het GO! heeft de eerste ervaringen met de aanvangsbegeleiding. Er is in 2018 ook een rapport opgeleverd over de evolutie van de leerkrachten, maar daaruit kunnen nog geen conclusies getrokken worden over de in- en uitstroom.

Het GO! wil de mensen die kiezen voor het lerarenberoep vasthouden. De spreker ziet dit als een opdracht voor alle actoren en betrokkenen. Als op termijn geen antwoord geboden kan worden op het lerarentekort is dat ten koste van heel veel jonge mensen, wat Vlaanderen zich niet kan veroorloven.

Het GO! werk al enkele jaren met een startersgids met achtergrondinformatie over het GO! en het onderwijs voor elke instroomer. Jaarlijks worden er 3000 verspreid in de scholengroepen. In verhouding tot de 38.000 mensen die het GO! tewerkstelt in de scholen en de CVO's gaat het om een grote groep, stipt de spreker aan. Zij vergelijkt dit cijfer ook met de instroom van studenten in de lerarenopleiding en noemt dit een belangrijk aandachtspunt voor het toekomstige beleid. Het GO! is al lang vragende partij om het loopbaandebat te starten. *Raymonda Verdyck* acht dit debat meer dan ooit nodig om deze zorg aan te pakken.

Voor de IPO's is het mogelijk dat de vraag groter was dan het aanbod. Het is niet zo dat jongeren dan naar andere IPO's worden doorverwezen, merkt de spreker op. In de transitie van de vier vroegere opvangcentra naar de internaten voor permanente openstelling is duidelijk gekozen om ze te koppelen aan de school waar de kinderen schoollopen, net om een carrousel te voorkomen. Er werden ook duidelijke afspraken gemaakt met Welzijn over de maximumcapaciteit. De personeelondersteuning is ook berekend op basis van de capaciteit.

Vanuit Welzijn wordt wel versterkt ingezet op pleeggezinnen, zodat kinderen op de schoolvrije dagen niet in een internaat moeten verblijven. Maar het GO! neemt het maximumengagement op.

De spreker legt uit dat de transitie nog volop bezig is. De eerste periode van drie jaar is achter de rug, maar die werd met drie jaar verlengd (2018-2021). Over de eerste drie jaar is een rapport gemaakt.

In het memorandum van het GO! gaat belangrijke aandacht naar de infrastructuur en de onderfinanciering, geeft Raymonda Verdyck mee. De vrije keuze is daarbij een essentieel element. Jaarlijks moet het GO! 5000 leerlingen weigeren, wat de spreker een probleem noemt.

Er zijn meer middelen nodig om de inhaalbeweging te starten. De wijze waarop OD II berekend wordt – niet enkel de verdeling over de leerlingen, maar ook wat de normen en de daaraan gekoppelde bedragen betreft – is al lang achterhaald, meent de spreker. Waar vroeger aan 600 euro per vierkante meter werd gebouwd, is dat nu 1800 euro. Bovendien wordt verwacht dat vanaf 1 januari 2019 de prijzen sterk zullen stijgen. Wetende dat een gemiddelde school 4 miljoen euro kost, gaat het over heel veel geld.

Het GO! is tevreden met de extra middelen voor scholenbouw. Maar rekening houdend met de stijgende bouwkost kan met die middelen minder gerealiseerd worden dan enkele jaren geleden.

De spreker maakt ook duidelijk dat geen middelen worden vrijgemaakt voor de infrastructuur van de CLB's en internaten van het GO!. Ook het engagement voor het volwassenenonderwijs om in infrastructuurmiddelen te voorzien, zoals in het toenmalige decreet was opgenomen, is nooit uitgevoerd. Volwassenenonderwijs wordt ook vaak overdag gegeven. Alle middelen moeten dan ook komen uit het budget voor grote infrastructuurwerken, zowel voor het leerplichtonderwijs als voor alle andere instellingen. Het GO! vraagt dan ook om daar extra middelen voor vrij te maken.

Het GO! brengt de nieuwe samenstellingen van gemeente- en provinciebesturen in kaart. De samenwerking binnen het officieel onderwijs wordt voortgezet, maar ook over het flankerend onderwijsbeleid zullen gesprekken gevoerd worden.

OVSG en POV zijn voor het GO! partners in het onderwijslandschap. Voor de modernisering van het secundair onderwijs is een gezamenlijk leerplanconcept uitgewerkt. Elke onderwijsverstrekker vertaalt dit vanuit het eigen pedagogisch project. Maar voor de verkaveling over de vakken van de eindtermen die gerealiseerd moeten worden, hebben de drie officiële onderwijsverstrekkers een gelijkaardige invulling gedaan. Er is ook een gedeelde visie dat de focus ligt op het realiseren van de eindtermen en dat ze heel duidelijk in de leerplannen moeten terug te vinden zijn.

Ook de manier waarop de ondersteuningsnetwerken werden geconcretiseerd vanuit een gedeelde visie noemt de spreker een positief voorbeeld van samenwerking. Er lopen ook gesprekken over het samen aanbieden van professionaliseringsinitiatieven.

De spreker verduidelijkt dat de klachten ook de klachten van ouders bevatten. Het GO! heeft een aparte rapportering aan de Vlaamse ombudsman over de diverse klachten. Daarin zijn ook thematieken die ouders aankaarten, opgenomen en wordt duidelijk op welke manier die klachten worden behandeld binnen de scholengroepen.

Het is belangrijk om alle klachten te capteren, meent de spreker. Klachten hebben ook een signaalfunctie om verbeteringstrajecten op te zetten. Dat doet het GO! via het klachtennetwerk en de coördinatoren binnen de scholengroepen.

Raymonda Verdyck geeft nog mee dat het instrumentarium wordt ontwikkeld om na het tweede jaar van de tweede graad op leerlingniveau de evoluties van leerlingen en de stand van zaken in de verwerving van de eindtermen op te volgen.

Zij bevestigt dat bij het Grondwettelijk Hof een dossier is ingediend over DBFM. Het Hof heeft het arrest ondertussen gevelde. Aangezien het gaat over een mechanisme van subsidiëring en ondersteuning is er geen bevoegdheidsoverschrijding gebeurd, stelt het Grondwettelijk Hof, aangezien het GO! de vrijheid heeft om daar al dan niet een beroep op te doen. Dat was voor het GO! een moeilijk antwoord, want het GO! heeft die vrijheid niet. Als er geen beroep op wordt gedaan, krijgen de scholen via die weg geen financiering. Het Hof stelde wel dat de raad van het GO! de bevoegdheid heeft om te bepalen welke dossiers via DBFM gerealiseerd moeten worden. Mocht de Vlaamse Regering daarvan willen afwijken, is een grondige motivering nodig, want het is uiteindelijk de raad die de projecten kiest.

Raymonda Verdyck geeft nog mee dat er op dit moment geen uniek platform is voor de verdeling van de diverse infrastructuurmiddelen. De vragen komen vanuit verschillende richtingen en de dossiers worden apart, individueel en op basis van specifieke criteria beoordeeld. Zowel de indiening als de beoordeling verloopt dus apart. Aangezien het gaat om een bevoegdheid van de raad van het GO! komt dit werk terecht bij de centrale diensten. Een combinatie van doelstellingen en middelen zou mogelijk moeten zijn, meent de spreker. Ze wijst erop dat de projecten van het GO! zowel realisaties inzake bijvoorbeeld sport en klimaat beogen en het opportuun kan zijn om die middelen samen te brengen. De middelen mogen gekleurd zijn wat de inzet betreft, maar ze zouden gecombineerd ingezet moeten kunnen worden voor goede en duidelijke projecten, besluit Raymonda Verdyck.

Jan DURNEZ,
voorzitter

Kris VAN DIJCK,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

banaba	bachelor-na-bacheloropleiding
BDGO	bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschaps- onderwijs
BOS	bestuurlijke optimalisatie en schaalvergroting
bso	beroepssecundair onderwijs
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
DBFM	Design Build Finance Maintain
dko	deeltijds kunstsonderwijs
EPB	energieprestatie en binnenklimaat
GDPR	General Data Protection Regulation (= algemene verordening gegevensbescherming, AVG)
GO!	onderwijs van de Vlaamse
hr	human resources
hrm	humanresourcesmanagement
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IPO	internaat met permanente openstelling
M-decreet	decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
OD	operationele doelstelling
OKAN	onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers / onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers
OVSG	Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten
POV	Provinciaal Onderwijs Vlaanderen
PPGO	pedagogisch project van het gemeenschapsonderwijs
pps	publiek-private samenwerking
SD	strategische doelstelling
tso	technisch secundair onderwijs
VOI	Vlaamse openbare instelling